

(Vergoedings)vorderingen tussen samenwoners

MR. P.J.T. (ELLE) VAN GOMPEL¹

Partners die gaan samenwonen staan vaak helemaal niet stil bij de vermogensrechtelijke gevolgen daarvan. Ze kopen een woning (al dan niet op beider naam en mogelijk deels met eigen geld) en betalen in een bepaalde verhouding allerlei voorkomende kosten. Pas bij het einde van hun relatie stellen de ex-partners zich de vraag in hoeverre ze nog iets van de andere partner kunnen vorderen.

Voor echtgenoten en geregistreerd partners geldt [art. 1:87 BW](#). Dat artikel komt er kort gezegd op neer dat indien een echtgenoot meebetaalt aan een goed van de andere echtgenoot of een schuld ter zake van een goed van de andere echtgenoot aflost, hij een vergoedingsrecht heeft. Deze bepaling geldt in principe niet voor ongehuwde samenwoners.²

In dit artikel zet ik op een rij op welke gronden tussen samenwoners (vergoedings)vorderingen kunnen ontstaan. Vervolgens bekijk ik – mede aan de hand van recente jurisprudentie – wat bij het einde van een relatie de gevolgen zijn als partners gedurende hun samenwoning eventueel bestaande vorderingen niet schriftelijk vastleggen, met andere woorden: niet goed administreren. Is er dan nog een vordering van de ene partner op de andere partner en kan daarvan nog betaling worden gevraagd? Meer in het bijzonder besteed ik aandacht aan de volgende drie situaties:

- een partner investeert eigen geld in de gezamenlijke woning;
- een partner investeert eigen geld in een woning die eigendom is van de andere partner;
- een door de partners overeengekomen verplichting jaarlijks hun overgespaarde inkomen te verrekenen, wordt niet nagekomen.

Tot slot doe ik enkele aanbevelingen voor de praktijk.

1. Hoge Raad 10 mei 2019

Bij het einde van een relatie maken de ex-partners de financiële balans op. Op dat moment inventariseren de partners – mogelijk bijgestaan door een advocaat – of er nog iets van de andere partner te vorderen is. In algemene zin rijst daarbij de vraag op welke grond er (vergoedings)vorderingen tussen ongehuwde samenwoners kunnen ontstaan.

In zijn uitspraak van 10 mei 2019 geeft de Hoge Raad hiervan een mooi overzicht.³ Het ging in deze zaak om een man en een vrouw die ongehuwd samenwoonden in een woning die eigendom was van de man.

Het betreffende stel heeft geen samenlevingsovereenkomst opgesteld. Op een bepaald moment betaalt de vrouw uit eigen middelen verbouwkosten van de woning van de man. Een jaar later verbreken zij hun relatie. De vrouw vordert betaling door de man van het nominale bedrag van de door haar betaalde verbouwkosten. Zij beroept zich in dit verband op [art. 1:87 BW](#) dat geldt voor gehuwden, waarin zoals aangegeven is bepaald dat indien een echtgenoot meebetaalt aan een goed van de andere echtgenoot of een schuld ter zake van een goed van de andere echtgenoot aflost, een vergoedingsrecht ontstaat.

De Hoge Raad overweegt dat de bepalingen in [titel 6, 7 en 8 van Boek 1 BW](#) niet gelden voor de ongehuwde samenwoners en zich ook niet lenen voor overeenkomstige toepassing op de verhouding tussen informeel samenlevenden. Nu analoge toepassing van [art. 1:87 BW](#) bij

¹ Toegevoegd notaris en estate planner bij TeekensKarstens advocaten notarissen te Leiden.

² In dit artikel wordt gesproken over samenwoners. Samenwoners kunnen een schriftelijke samenlevingsovereenkomst hebben opgesteld. Indien hierna wordt gesproken over (ongehuwde) samenwoners of ongehuwd samenwonenden dan gaat het om samenwoners zonder samenlevingsovereenkomst tenzij de tekst anders vermeldt. In de rechtspraak wordt ook gesproken over 'informeel samenlevenden' of 'ongehuwd samenlevers'.

³ [ECLI:NL:HR:2019:707](#).

samenwoners waarop de vrouw haar vordering baseert niet mogelijk is, dient volgens de Hoge Raad op grond van het algemene verbintenisrecht te worden beoordeeld of de vrouw in verband met de door haar betaalde verbouwingskosten een vergoedingsrecht jegens de man geldend kan maken.

Allereerst dient te worden onderzocht of tussen de samenwoners een samenlevingsovereenkomst bestaat die – mede in aanmerking genomen de in art. 6:248 lid 1 BW bedoelde aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid – de vermogensrechtelijke aspecten van hun samenwoning regelt. Een dergelijke overeenkomst kan schriftelijk zijn vastgelegd. Het is volgens de Hoge Raad echter ook mogelijk dat de partners hierover stilzwijgende afspraken hebben gemaakt. In de praktijk zie je dat partners onder meer afspraken maken over:

- investeringen van één partner in gemeenschappelijke goederen of goederen van de andere partner;
- ieders bijdrage aan de kosten van de huishouding;
- het periodiek verrekenen van inkomen.

Als een (stilzwijgende) overeenkomst ontbreekt, is het volgens de Hoge Raad voorts mogelijk dat een partner op grond van onverschuldigde betaling of ongerechtvaardigde verrijking een vergoedingsrecht heeft jegens de andere partner als uitgaven hebben plaatsgevonden ten gunste van die andere partner.⁴

Tot slot overweegt de Hoge Raad dat tussen ongehuwd samenwonenden een rechtsverhouding bestaat die mede door de redelijkheid en billijkheid wordt beheerst. Er kan dus ook een vergoedingsrecht van de ene partner jegens de andere partner bestaan in verband met de bijzondere omstandigheden van het geval voortvloeiende uit die in art. 6:2 lid 1 BW bedoelde eisen van redelijkheid en billijkheid.

In de betreffende zaak oordeelt de Hoge Raad dat de vrouw geen vergoedingsrecht jegens de man heeft op grond van door hen gemaakte (stilzwijgende) afspraken, onverschuldigde

betaling of ongerechtvaardigde verrijking. De man is immers niet verrijkt doordat hij zich de kosten van de verbouwing heeft bespaard. Voor verrijking is nodig dat de man die kosten zelf zou hebben gemaakt of verplicht was te maken als de vrouw die kosten niet voor haar rekening had genomen. Dat is niet het geval aangezien de verbouwing niet noodzakelijk was en de man het geld niet had voor de verbouwing.⁵ Daarnaast heeft de vrouw geen bijzondere feiten en omstandigheden gesteld die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid meebrengen dat zij een vergoedingsrecht jegens de man heeft.

2. Investering in (gemeenschappelijke) goederen

2.1. Algemeen

Samenwoners kunnen een (samenlevings)overeenkomst opstellen waarin zij afspraken maken over het al dan niet bestaan van een vergoedingsvordering indien een partner eigen middelen investeert in een gemeenschappelijk goed of een goed van de andere partner en de omvang daarvan.

Deze afspraken kunnen onder meer het volgende inhouden:

- dat er geen recht op vergoeding bestaat als een partner privévermogen investeert in een gemeenschappelijk goed/een goed dat eigendom is van de andere partner of een schuld aflost waarvoor de andere partner draagplichtig is;
- dat de partner die privévermogen investeert in een gemeenschappelijk goed/een goed van de andere partner of een schuld aflost waarvoor de andere partner draagplichtig is een nominale vordering krijgt op de andere partner;
- dat de partner die privévermogen investeert in een gemeenschappelijk goed/een goed van de andere partner of een schuld aflost waarvoor de andere partner draagplichtig is een vordering krijgt die afhankelijk is van de waarde van het betreffende goed. De hoogte van de vordering wordt dan overeenkomstig de beleggingsleer vastgesteld.

⁴ Zie art. 6:203 BW respectievelijk art. 6:212 BW.

⁵ Zie ook JPF 2019/122, met noot van Reinhartz.

Tegenwoordig komt het steeds vaker voor dat ongehuwde partners bij de aankoop van hun woning eigen geld investeren. Dit heeft vaak te maken met het feit dat één van hen een zogenoemde eigenwoningsschenking heeft ontvangen van zijn ouders.⁶ Toch zijn er veel partners die niets vastleggen met betrekking tot hun vermogensrechtelijke verhouding. Of sprake is van een vergoedingsvordering hangt dan af van de specifieke omstandigheden van het geval. En wat is dan de omvang van de vergoedingsvordering? Is dat het nominaal door de partner geïnvesteerde bedrag of moet de vergoedingsvordering worden vastgesteld overeenkomstig de beleggingsleer?

Hierna zoom ik wat verder in op de situatie waarin een partner eigen middelen investeert in een goed waarvan de partners gezamenlijk eigenaar zijn. Daarna zet ik nogmaals kort op een rij welke rechtsgronden er kunnen zijn voor een vergoedingsrecht als een partner investeert in een goed dat alleen eigendom is van de andere partner.

2.2. Mede-eigendom

Indien partners samen eigenaar zijn van een woning is sprake van een eenvoudige gemeenschap als bedoeld in [art. 3:166 BW](#). Iedere deelgenoot dient zijn aandeel in de woning te betalen. Als de gezamenlijk woning deels wordt gefinancierd met een lening van de bank en deels met eigen geld van één van de partners heeft de partner die eigen geld investeert op grond van de bepalingen in [titel 7 van Boek 3 BW](#) in principe een vordering op de gemeenschap. Dit kan anders zijn als de partners (stilzwijgend) andere afspraken hebben gemaakt.

Ook als een partner aflost op een schuld die de andere partner is aangegaan voor de financiering van de gezamenlijke woning, kan een vergoedingsvordering ontstaan. Iedere deelgenoot heeft namelijk recht op vergoeding door de gemeenschap van het bedrag dat hij uit zijn privévermogen ten behoeve van de verkrijging van dat goed heeft besteed.⁷ De partners (deelgenoten) dienen voorts naar rato

van hun aandeel in het goed bij te dragen aan de uitgaven die voortvloeien uit handelingen welke bevoegdelyk ten behoeve van de gemeenschap zijn verricht.⁸ Indien een partner bijvoorbeeld een groter deel van de onderhoudskosten van de gezamenlijke woning voor zijn rekening neemt, heeft hij – behoudens andere door de partners gemaakte afspraken – in principe eveneens een vergoedingsvordering.

In april 2020 heeft Hof Den Haag uitspraak gedaan over het al dan niet bestaan van een vergoedingsrecht tussen samenwoners.⁹ De betreffende partners hadden 28 jaar met elkaar samengeleefd en samen drie kinderen gekregen. De partners waren ieder voor de helft eigenaar van de woning en hoofdelijk aansprakelijk voor de schuld uit hoofde van de geldlening die zij zijn aangegaan voor de financiering van die woning. Bij de verkrijging van die woning hebben zowel de man als de vrouw eigen geld ingebracht. De man meer dan de vrouw. De vrouw heeft daarnaast nog eigen middelen aangewend voor uitgaven ten behoeve van de woning. Beide partners hebben voorts uitgaven gedaan ten behoeve van de gemeenschappelijke huishouding. Op enig moment gedurende hun relatie heeft de vrouw in overleg met de man haar baan opgezegd en is zij fulltime voor de kinderen gaan zorgen. Vanaf dat moment genereerde de man hoofdzakelijk het gezinsinkomen. De door ieder van de partners geïnvesteerde eigen middelen en de bijdragen aan de kosten van de huishouding zijn door hen gedurende hun relatie nooit in kaart gebracht of verrekend. De partners hebben zich ook het recht daartoe nimmer voorbehouden.

Het hof leidt uit deze omstandigheden af dat partijen kennelijk geen belang hechtten aan een eventueel verschil in hun financiële bijdragen aan gezamenlijke uitgaven. Uit genoemde feiten en omstandigheden leidt het hof een stilzwijgend tot stand gekomen overeenkomst tussen partijen af op grond waarvan de man geen aanspraak kan maken op vergoeding van de door hem gestelde investeringen uit zijn privévermogen in de woning van partijen. Dit komt er dus op neer dat partners door de vorderingen die er mogelijk over en weer

⁶ Art. 33 sub 5° onder c SW.

⁷ HR 21 april 2006, [ECLI:NL:HR:2006:AU8938](#).

⁸ Art. 3:172 BW.

⁹ Hof Den Haag 21 april 2020, [ECLI:NL:GHDHA:2020:913](#).

zijn niet te administreren het risico lopen dat een partner die meer heeft betaald dan de andere partner geen vergoeding daarvan kan vorderen. Daarbij merk ik op dat partijen in de zaak waarover Hof Den Haag moest oordelen een traditioneel rollenpatroon hadden. Mogelijk was de beslissing anders geweest indien dit niet het geval was.

In oktober 2018 moest Rechtbank Noord-Holland oordelen in een situatie waarin de partners geen schriftelijke afspraken hadden gemaakt en één van de partners meer eigen geld in de gezamenlijke woning had geïnvesteerd dan de andere partner. De rechtbank was van mening dat in dat geval alleen aanspraak kan worden gemaakt op de nominaal geïnvesteerde bedragen en dat de beleggingsleer van [art. 1:87 BW](#) niet van toepassing was.¹⁰ Er is niet gebleken dat de partners hierover andere afspraken hebben gemaakt. Ook de redelijkheid en billijkheid die tussen partijen geldt, leidt niet tot toepassing van de beleggingsleer.

Als er geen schriftelijke afspraken zijn gemaakt, lijkt het dus redelijk ongewis of er bij het einde van de relatie nog geconcludeerd kan worden dat er een vordering bestaat.

2.3. Investering in goed van andere partner

Als een partner meebetaalt aan een goed dat alleen eigendom is van de andere partner of aflost op een schuld die de andere partner is aangegaan, is [titel 7 van Boek 3 BW](#) niet van toepassing. Er is immers geen sprake van een gemeenschap. Zoals we hiervoor in paragraaf 1 bij de bespreking van het arrest van de Hoge Raad van 10 mei 2019 al zagen, kan er in dat geval toch een vergoedingsvordering ontstaan van de partner die heeft geïnvesteerd in een goed van de andere partner. Deze kan haar grondslag vinden in:

- een (stilzwijgende) overeenkomst;
- onverschuldigde betaling;
- ongerechtvaardigde verrijking; of
- de eisen van redelijkheid en billijkheid.

2.4. Verjaring vergoedingsvordering

Als vaststaat dat een partner een vergoedingsvordering heeft op de andere partner, is het de vraag of bij het einde van de relatie nog betaling kan worden gevorderd. Op vorderingen tussen samenwoners zijn de algemene verjaringsregels van toepassing.

Als het gaat om de verjaring van vorderingen tussen samenwoners is er een belangrijk verschil met gehuwde en geregistreerde partners. [Art. 3:321 lid 1 onder a en g BW](#) bepaalt namelijk dat er tussen echtgenoten en geregistreerde partners geen verjaring is tijdens het huwelijk of het geregistreerd partnerschap. Deze bepaling is niet analoog van toepassing op samenwoners. Dit betekent dat vorderingen tussen samenwoners gedurende hun relatie kunnen verjaren.

Zo oordeelde ook Hof Den Bosch in mei 2018.¹¹ In die zaak ging het om een door de vrouw ingestelde vordering wegens ongerechtvaardigde verrijking van de man in verband met bedragen die door de vrouw waren gestort op de gemeenschappelijke rekening en deels zijn aangewend voor betaling van huur van de grond die door de man werd gebruikt voor zijn bedrijf.

Let op: hier ging het dus niet om de investering in een zaak die eigendom was van een partner maar om betaling van bepaalde kosten die voor rekening kwamen van de andere partner. Mogelijk was het hof tot een ander oordeel gekomen als het om investeringen in een onroerende zaak ging die (mede) eigendom was van de andere partner.

In 2017 oordeelde Rechtbank Limburg in vergelijkbare zin in een situatie waarin de vrouw eigen geld heeft geïnvesteerd in de verbouwing van de woning van haar partner waar zij samen woonden en de aanschaf van een auto.¹² De rechtbank stelt dat in deze specifieke zaak niet is gebleken dat een beroep op verjaring naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.

Echter, er is ook rechtspraak die een andere

¹⁰ Rechtbank Noord-Holland 31 oktober 2018, [ECLI:NL:RBNHO:2018:9652](#).

¹¹ Hof Den Bosch 22 mei 2018, [ECLI:NL:GHSHE:2018:2223](#).

¹² Rechtbank Limburg 12 juli 2017, [ECLI:NL:RBLIM:2017:6846](#).

richting uitgaat in die zin dat geoordeeld wordt dat de verjaringstermijn niet aanvangt op het moment dat de vordering opeisbaar is geworden.

Zo oordeelde Rechtbank Noord-Nederland in 2018 dat de verjaringstermijn pas aanvangt bij het einde van de relatie of wanneer de woning is verkocht.¹³ In deze zaak stelde de vrouw zich op het standpunt eigen middelen te hebben geïnvesteerd in de woning van de man en diverse roerende zaken. De rechtbank overweegt onder meer dat hoewel de wettelijke bepaling van [art. 3:321 BW](#) niet rechtstreeks van toepassing is op ongehuwd samenlevers, deze benadering naar haar oordeel ook in de situatie van partijen behoort te gelden.

Daaraan voorafgaand merkt de rechtbank nog op dat de investering met privégeden door de ene partner in een zaak van de andere partner die bestemd is voor gemeenschappelijk gebruik in de praktijk pas na de beëindiging van de affectieve relatie zal worden opgeëist. Daarmee is het niet geheel duidelijk of de verlengde verjaringstermijn volgens de rechtbank ook zou moeten gelden voor vorderingen tussen ongehuwd samenwonenden die geen verband houden met investering van eigen middelen van een partner in een zaak die eigendom is van de andere partner.

Zie in dit verband ook de meer recente uitspraak van Rechtbank Rotterdam van 24 juli 2019.¹⁴ Hier ging het om een situatie waarin de vrouw stelde een vergoedingsvordering te hebben op de man omdat zij verspreid over een aantal jaren met eigen middelen een deel van de hypothecaire geldlening, aangegaan ter bekostiging van de gemeenschappelijke woning, heeft voldaan. De man had op zijn beurt substantiële investeringen gedaan in de verbouwing van de woning. De man stelt dat de vordering van de vrouw is verjaard. De rechtbank oordeelt echter dat de vordering van de vrouw niet eerder opeisbaar is geworden dan bij het einde van de relatie. Daarbij weegt de rechtbank mee dat het de affectieve relatie tussen partijen onnodig onder druk had kunnen zetten indien de vrouw haar vordering nog tijdens de relatie te gelde had moeten maken.

De rechtbank is voorts van oordeel dat indien wel rekening wordt gehouden met de door de vrouw betaalde aflossingen en niet met de investeringen van de man in de verbouwing, de vrouw ongerechtvaardigd wordt verrijkt. Deze twee vergoedingsrechten kunnen volgens de rechtbank naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid tegen elkaar worden weggestreept.

Op 4 februari 2020 oordeelde Hof Den Bosch voorts dat de verlenging van de verjaringstermijn zoals geregeld in [art. 3:321 BW](#) die geldt voor gehuwden, analoog van toepassing is op ongehuwd samenwonenden.¹⁵ Het ging in die zaak onder meer om door de man op een gezamenlijke bankrekening van de man en de vrouw gestorte gelden voor de betaling van de verbouwing van de woning waarvan partijen samen eigenaar waren en aflossing van de hypotheekschuld waarvoor zij hoofdelijk aansprakelijk waren. Van belang hierbij is dat in de samenlevingsovereenkomst van partijen was bepaald dat zolang de samenleving duurt, geen van partijen verdeling van een gemeenschappelijk goed kan vorderen noch over zijn aandeel daarin kan beschikken, behoudens een afwijkende regeling tussen partijen. Volgens het hof is de vergoedingsvordering van de man zo nauw verweven met de in dit artikel geregelde verdeling van een gemeenschappelijk goed dat het vergoedingsrecht niet eerder opeisbaar is geworden dan op het moment waarop de samenleving van partijen is beëindigd.

Indien – zoals de vrouw stelt – moet worden aangenomen dat het vergoedingsrecht van de man reeds opeisbaar is geworden tijdens de samenleving van partijen dan is het hof van oordeel dat het bepaalde in [art. 3:320 BW](#) jo. [art. 3:321 lid 1 onder a BW](#), dat weliswaar is geschreven voor echtgenoten en geregistreerde partners, zich voor overeenkomstige toepassing leent op de situatie van partijen die ongehuwd hebben samengewoond, zodat de verjaringstermijn van het door de man ingeroepen vergoedingsrecht in dat geval zou worden verlengd tot zes maanden na de beëindiging van de relatie.

¹³ Rechtbank Noord-Nederland 26 september 2018, [ECLI:NL:RBNNE:2018:3909](#).

¹⁴ [ECLI:RBROT:2019:6407](#).

¹⁵ [ECLI:NL:GHDHA:2020:409](#).

Ook voor wat betreft de vraag of een tussen ongehuwd samenwonenden bestaande vergoedingsvordering gedurende de relatie kan verjaren en de vraag of de verlenging van de verjaringstermijn zoals geregeld in [art. 3:321 BW](#) die geldt voor gehuwden, analoog van toepassing is op ongehuwd samenwonenden geeft de rechtspraak dus geen eenduidig beeld.

3. Periodiek verrekenbeding

3.1. Algemeen

Tussen ongehuwde partners kunnen ook andere vorderingen bestaan dan vergoedingsvorderingen. Een voorbeeld daarvan zijn vorderingen in verband met een zogenoemd periodiek verrekenbeding. Ongehuwde partners zien een samenlevingsovereenkomst niet altijd meer als tijdelijke regeling tot zij gaan trouwen. Het komt in de praktijk dan ook met enige regelmaat voor dat partners een 'toekomstbestendige' samenlevingsovereenkomst willen opstellen in die zin dat daarin regelingen zijn opgenomen die een mogelijke inkomensachteruitgang van één van de partners compenseren ingeval er kinderen worden geboren. Om de partner die een groter deel van de zorgtaken en huishoudelijke taken op zich neemt en minder inkomen verdient te compenseren, spreken partners in hun samenlevingsovereenkomst af dat zij jaarlijks hun overgespaarde inkomen (hetgeen van hun inkomen resteert nadat de kosten van de huishouding zijn betaald) bij helfte te verrekenen.

Net als gehuwde partners komen ook ongehuwde partners een dergelijke afspraak tot verrekening van hun inkomen niet altijd na. Dit heeft tot gevolg dat de partner die recht had op verrekening een vordering krijgt op de andere partner. Bij het einde van de relatie doet zich ook hier de vraag voor of nog betaling van die vordering kan worden afgedwongen.

3.2. Gevolgen niet nakomen periodieke verrekening

De vraag is wat de gevolgen zijn als ongehuwde

partners de afgesproken periodieke verrekening van hun inkomen gedurende hun relatie niet nakomen. Zoals hiervoor aangegeven, geldt de verlengde verjaringstermijn voor echtgenoten in principe niet tevens voor ongehuwde partners. Dit betekent dat ook een vordering uit hoofde van een niet nagekomen periodiek verrekenbeding verjaart na verloop van vijf jaar nadat de vordering opeisbaar is geworden. Meestal zal de vordering in verband met de periodieke verrekenplicht van inkomen direct na afloop van een kalenderjaar opeisbaar zijn. Bij beëindiging van de relatie zal dus slechts voor wat betreft de direct voorafgaande vijf jaar alsnog voldoening van de verrekenvordering kunnen worden gevraagd.

Ingeval het gaat om echtgenoten of geregistreerd partners bevat [art. 1:141 lid 3 BW](#) een wettelijk vermoeden voor het geval niet aan een periodieke verrekenplicht is voldaan: het bij het einde van het huwelijk of geregistreerd partnerschap aanwezige vermogen wordt vermoed te zijn gevormd uit hetgeen verrekend had moeten worden. Dit is anders als uit de eisen van redelijkheid en billijkheid in het licht van de aard en omvang van de verrekenplicht anders voortvloeit. Biedt dit artikel wellicht ook uitkomst voor de verrekengerechtigde samenwoner?

In 2015 heeft Rechtbank Noord-Nederland geoordeeld dat er geen ruimte is voor een analoge toepassing van [art. 1:141 lid 3 BW](#) op een niet uitgevoerd periodiek verrekenbeding tussen samenwoners omdat het betreffende artikel voor gehuwden is geschreven.

Voor gehuwden geldt een verlengde verjaringstermijn. Analoge toepassing op samenwoners van [art. 1:141 lid 3 BW](#) verdraagt zich volgens de rechter moeilijk met verjaring omdat het betreffende artikel er juist vanuit gaat dat de verplichting tot verrekening blijft bestaan, hetgeen bij samenwoners in principe niet het geval is omdat een vordering na verloop van vijf jaar verjaart.¹⁶

Sinds de betreffende uitspraak zijn er zoals we hiervoor zagen rechters geweest die wel uitgingen van een verlengde verjaringstermijn tussen ongehuwde samenwoners.

¹⁶ Rechtbank Noord-Nederland 1 juli 2015, [ECLI:NL:RBNNE:2015:6340](#).

4. Aanbevelingen voor de praktijk

Uit het voorgaande blijkt dat het niet altijd zeker is of een partner een (vergoedings)vordering heeft op de andere partner als hij bepaalde betalingen doet die (mede) voor rekening van de andere partner kwamen. Bovendien is het de vraag of een partner na het einde van de relatie nog betaling van zijn vordering kan eisen van de andere partner. Het is wenselijk op dit punt zekerheid te hebben en niet afhankelijk te zijn van het oordeel van de rechter. Hoe realiseer je nu als samenwoner dat de vorderingen op je ex-partner na het verbreken van de relatie nog geldend gemaakt kunnen worden? Of wellicht: hoe voorkom je dat de andere partner nog aanspraak kan maken op betaling van een vordering?

Dit laatste is aan de orde als het gaat om de betaling van kosten van de huishouding. Ik kan me voorstellen dat een partner er niet op zit te wachten dat een ex-partner nog het teveel betaalde bedrag aan boodschappen terugvordert. Voor dergelijke vorderingen kan in de samenlevingsovereenkomst worden vastgelegd dat die vervallen na verloop van een bepaalde periode nadat ze zijn ontstaan.

Wanneer het echter de bedoeling is dat bij het einde van een relatie nog betaling van een vordering – bijvoorbeeld een vergoedingsvordering of een vergoeding op grond van een niet uitgevoerd periodiek verrekenbeding – kan worden afgedwongen, is het allereerst van belang dat een partner op dat moment het bestaan van zijn vordering en de omvang daarvan kan aantonen. Dat blijkt in de praktijk niet altijd makkelijk. Als partners eigen geld in hun eigen woning investeren en op dat moment ook een samenlevingsovereenkomst opstellen, wordt deze vordering meestal wel schriftelijk vastgelegd. Vorderingen die daarna ontstaan, worden veelal niet goed geadmistreerd. De eerste aanbeveling is dus om een vordering schriftelijk – bij voorkeur in een notariële akte – vast te leggen. Indien partners de over en weer bestaande vorderingen met elkaar verrekenen, dient dat uiteraard eveneens schriftelijk te worden vastgelegd.

Zoals hiervoor al duidelijk werd, is een partner er niet met het aantonen van het bestaan van zijn vordering. Immers, na verloop van vijf jaar nadat een vordering opeisbaar is geworden, verjaart deze in principe. De tweede aanbeveling is dan ook om afspraken te maken over de opeisbaarheid van de vorderingen. In algemene zin zou vastgelegd kunnen worden dat bepaalde vorderingen tussen de partners pas opeisbaar zijn bij het einde van hun samenlevingsovereenkomst. Door dergelijke afspraken te maken wordt feitelijk gerealiseerd dat de vorderingen ook bij het einde van de relatie nog bestaan, althans niet zijn verjaard.

Tot slot zou voor vorderingen uit hoofde van niet uitgevoerde periodieke verrekenbedingen nog gedacht kunnen worden aan de mogelijkheid om in de samenlevingsovereenkomst een finaal verrekenbeding op te nemen.¹⁷ Deze verrekening zou dan in die zin vorm kunnen worden gegeven dat bijvoorbeeld alsnog de overgespaarde inkomsten die niet verrekend zijn gedurende de samenwoning verrekend moeten worden. Hierbij kan eventueel ook een indexering van het te betalen bedrag worden overeengekomen. Uiteraard is het ook mogelijk een volledige verrekening van het aanwezige vermogen af te spreken. Deze finale verrekenplicht ontstaat pas bij het einde van de samenwoning en verjaart dus ook pas vijf jaren nadien.

5. Tot slot

Tussen ongehuwde samenwoners kunnen vorderingen ontstaan op basis van een door hen gesloten (stilzwijgende) (samenlevings)overeenkomst, wegens ongerechtvaardigde verrijking of onverschuldigde betaling. Een vordering kan ook voortvloeien uit de eisen van redelijkheid en billijkheid.

Wil je een vordering bij het einde van de relatie geldend kunnen maken, dien je het bestaan daarvan aan te tonen. Het schriftelijk vastleggen (al dan niet in een samenlevingsovereenkomst) van de door een partner geïnvesteerde middelen

¹⁷ Zo ook: Blokland, 'Periodieke verrekening bij samenwoners', FTV 2016/6 en Reinhartz, 'Verjaring van vorderingen uit een periodiek verrekenbeding bij samenwoners', JBN 2007/39.

in gemeenschappelijke goederen van de partners of goederen van de andere partner dan wel het schriftelijk vastleggen van een andere bestaande vordering zou discussie op dit punt zoveel mogelijk moeten voorkomen.

Een tussen samenwoners bestaande vordering verjaart in beginsel na verloop van vijf jaar nadat de vordering opeisbaar is geworden. De verlengde verjaringstermijn die geldt voor echtgenoten en geregistreerd partners geldt niet voor ongehuwde samenwoners. Er is lagere rechtspraak waarin werd geoordeeld dat de verjaringstermijn tussen samenwoners op grond

van de redelijkheid en billijkheid wordt verlengd en pas aanvangt bij het einde van de relatie. Om te voorkomen dat een partner na het einde van de relatie wordt geconfronteerd met het feit dat zijn vordering is verjaard, verdient het aanbeveling in een samenlevingsovereenkomst vast te leggen dat de vordering pas opeisbaar is bij het einde van de relatie. Ingeval partners daar ook in afspreken om jaarlijks inkomen met elkaar te verrekenen, kan een finaal verrekenbeding als vangnet dienen voor het geval de partners niet daadwerkelijk jaarlijks verrekenen. Kortom: samenwoners ga naar de notaris!